

Správa o výsledku kontroly 2023

Súkromné stredné školy v systéme vzdelávania

Najvyšší kontrolný úrad SR
Ľubomír Andrassy, predseda

Kontrolovali sme

Súkromné stredné odborné školy a ich zriaďovateľov

Kontrolovanými subjektami bolo deväť súkromných stredných odborných škôl a ich zriaďovatelia, ktorým boli poskytnuté finančné prostriedky zo ŠR SR. Kontrolovaní zriaďovatelia boli právnické osoby, ktoré mali rôzne právne formy, ako aj fyzická osoba podnikateľ. Súkromné školy, ktoré boli predmetom kontroly, boli financované predovšetkým normatívnymi a nenormatívnymi príspevkami poskytnutými z rozpočtu ministerstva školstva.

Ako sme postupovali

Kontrola bola vykonaná podľa zákona o NKÚ SR a štandardov, ktoré vychádzajú zo základných princípov medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií (ISSAI). Do výkonu kontroly bolo zapojených 27 kontrolórov. Pri plánovaní kontroly boli identifikované dve riziká: netransparentné nakladanie s verejnými prostriedkami a nedostatočné fungovanie kontrolného systému. Kontrola v kontrolovaných subjektoch riziká potvrdila.

Prečo sme kontrolovali

Kontrola nadväzuje na kontrolnú akciu „Financovanie vzdelávania Súkromnej spojenej školy v Kežmarku“ vykonanú v roku 2021. Uvedená kontrola poukázala na osobitosti legislatívneho procesu pri nakladaní s verejnými prostriedkami v podmienkach súkromných škôl. Okrem iného bolo zistené, že v porovnaní s verejnými školami absentuje legislatíva, ktorá by zabezpečila transparentnosť a verejnú kontrolu pri použití verejných prostriedkov.

Čo sme zistili

- Legislatívna úprava v oblasti nakladania s verejnými zdrojmi súkromnými školami a ich zriaďovateľmi nie je dostatočná na zabezpečenie preukázateľnosti ich použitia aj vzhľadom na viaczdrojové financovanie.
- Bolo identifikované riziko, že informačné systémy ministerstva školstva nedokážu identifikovať fiktívne vykazovaných žiakov v dôsledku čoho môže dochádzať k neoprávnenému čerpaniu verejných zdrojov.
- Financovanie založené na počte žiakov k 15. 9. príslušného roka nezohľadňuje reálne finančné potreby na zabezpečenie vzdelávania a vytvára priestor pre účelové vykazovanie údajov k termínu zberu údajov.
- Systém vykazovania použitia verejných prostriedkov neumožňuje poskytovateľovi zabezpečiť kontrolu takmer v žiadnom rozsahu.
- Kontrola hospodárenia s verejnými prostriedkami u zriaďovateľov ani v školách nebola zo strany orgánov štátnej správy vykonávaná.
- Pri nakladaní s verejnými prostriedkami v podmienkach súkromných škôl absentuje legislatíva, ktorá by zabezpečila transparentnosť a verejnú kontrolu nakladania s verejnými prostriedkami.
- Nedostatky zistené v správach o hospodárení poukazujú na nedostatočný kontrolný mechanizmus a z toho vyplývajúce riziko použitia účelovo určených finančných prostriedkov na iný účel.
- Vzhľadom na personálne prepojenie zriaďovateľov a škôl mali kontrolné mechanizmy zriaďovateľov k zriadeným školám formálnu povahu.
- Formálnosť úkonov vykonávaných zriaďovateľom voči škole a, naopak, v dôsledku personálneho prepojenia zriaďovateľa a školy, pričom legislatíva umožňuje, aby bol zriaďovateľ zároveň štatutár zriadenej školy.

Čo odporúčame

Výboru Národnej rady SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport, aby zaviazal Ministerstvo, školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pripraviť:

- legislatívnu zmenu s cieľom vytvoriť účinný kontrolný mechanizmus nakladania s verejnými prostriedkami v oblasti financovania škôl, v ktorých sa vzdelávanie považuje za sústavnú prípravu na povolanie (zákon o financovaní škôl),
- takú legislatívnu zmenu, aby boli všetky školy a ich zriaďovatelia pri nakladaní s verejnými prostriedkami povinné viesť rozpočtovú klasifikáciu, ak sú financované z rozpočtovej kapitoly ministerstva školstva,
- legislatívnu zmenu v oblasti zverejňovania informácií školami, ktoré hospodária s verejnými prostriedkami,
- legislatívnu zmenu, na základe ktorej by boli súkromné školy a ich zriaďovatelia povinní overovať účtovné závierky audítorom v prípade, že čerpajú finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu.

VÝKON KONTROLNEJ AKCIE

Účel kontrolnej akcie

Účelom kontroly bolo preveriť financovanie súkromných stredných škôl a použitie verejných prostriedkov v nadväznosti na vytvorené podmienky pre vzdelávanie.

Kontrola bola vykonaná ako kontrola súladu s prvkami výkonnosti. Predmetom kontroly bolo financovanie škôl zo strany zriaďovateľov, dodržiavanie všeobecne záväzných predpisov pri hospodárení s verejnými prostriedkami, ako aj kontrolný systém.

Rámec kontrolnej akcie

Kontrolná akcia bola vykonaná ako celoslovenská v 18 kontrolovaných subjektoch. Kontrolovaným obdobím boli roky 2020 – 2022 a v prípade potreby objektívneho posúdenia preverovaných oblastí aj súvisiace obdobia.

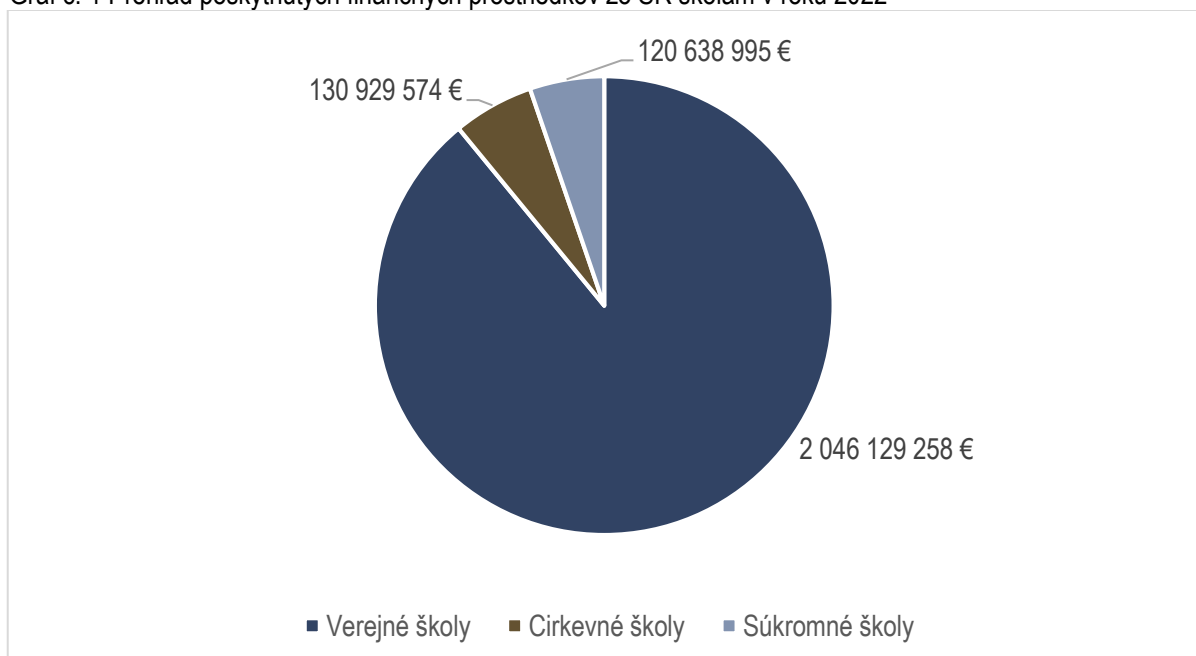
Pri kontrole bol použitý prístup detailného preverenia dokladov a dokumentov, ktoré súviseli s predmetom kontroly. V rámci kontroly boli uplatnené viaceré metódy a techniky, najmä preskúmanie predloženej dokumentácie a dokladov, štúdium interných predpisov, ako aj rozhovory s riadiacimi pracovníkmi a kompetentnými zamestnancami.

Výsledky kontrolnej akcie

Na Slovensku je vzdelávanie založené na princípe rovnocennosti jeho získavania v štátnych, cirkevných alebo súkromných školách, pričom v prípade súkromných škôl môže byť poskytované za úhradu.

Financovanie škôl je postavené na normatívnom princípe, keď sú školy financované podľa počtu žiakov a podľa personálnej a ekonomickej náročnosti výchovno-vzdelávacieho procesu. Ministerstvom školstva sú takto financované školy zriadené obcou, VÚC, štátom uznanou cirkvou a inými právnickými alebo fyzickými osobami.

Graf č. 1 Prehľad poskytnutých finančných prostriedkov zo ŠR školám v roku 2022

Zdroj: Ministerstvo školstva

Na Slovensku pôsobí 236 súkromných škôl, v ktorých sa vzdelávalo viac ako 38 tis. žiakov. V roku 2022 bolo súkromným školám a škôlkam pridelených zo ŠR viac ako 120 mil. eur. Kontrovaným školám bolo z tejto sumy poskytnutých takmer 5,7 mil. eur.

Tabuľka č. 1 Prehľad finančných prostriedkov poskytnutých ministerstvom školstva kontrolovaným školám

Ukazovateľ	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Mzdy	4 362 407 €	4 434 275 €	4 648 727 €
Prevádzka	547 636 €	579 175 €	612 381 €
Nenormatívne príspevky	92 286 €	110 455 €	178 151 €
Dohodovacie konanie	73 898 €	249 759 €	267 053 €
Spolu	5 076 227 €	5 373 664 €	5 706 312 €

Zdroj: Ministerstvo školstva

Financovanie súkromných škôl

Financovanie regionálneho školstva je založené na princípe rovnakého financovania každého žiaka bez ohľadu na zriaďovateľa školy. Pre výpočet výšky normatívneho príspevku je rozhodujúci počet žiakov školy k 15. septembru, ktorý nahlási zriaďovateľ do 30. septembra školskému úradu. V prípade zmeny počtu žiakov v priebehu roka už nedochádza k úprave normatívneho príspevku. Keďže v prípade zvýšenia alebo zníženia počtu žiakov nie je výška normatívu ministerstvom školstva upravovaná, uvedený **spôsob financovania nezohľadňuje reálne finančné potreby pre zabezpečenie vzdelávania v priebehu roka.**

V súvislosti s krátením normatívu na žiakov vzdelávajúcich sa podľa individuálneho učebného plánu bolo zistené, že toto sa vypočítava len podľa počtu žiakov nahlásených školami k 15. septembru, pričom následne dochádza ku kráteniu normatívu o 90 %. To sa však nevzťahuje na rozhodnutia vydané po tomto dátume, kedy sa už výška pridelených normatívnych prostriedkov zo strany ministerstva školstva nijako neznižuje. V niektorých prípadoch boli identifikované pomerne vysoké rozdiely počtu žiakov vzdelávajúcich sa podľa individuálneho učebného plánu na začiatku a konci školského roka. Napríklad škola v Trenčíne vydala po 15. septembri v kontrolovaných rokoch spolu 118 takýchto rozhodnutí pri celkovom počte žiakov 577. Keďže nedošlo k zníženiu normatívu na žiaka zo strany ministerstva školstva, škola tak poberala 100 % normatívnych prostriedkov aj na žiakov, ktorí školu na základe rozhodnutia riaditeľa nenavštevovali. Nedostatky tiež boli zistené vo výrokovvej časti takto vydaných rozhodnutí. Takáto forma štúdia bola uplatňovaná aj v škole v Giraltovciach, kde z celkového počtu 904 žiakov v kontrolovanom období bolo vydaných 188 rozhodnutí o individuálnom vzdelávaní.

Údaje poskytované pre potreby rozpisu finančných prostriedkov z rozpočtu ministerstva školstva boli zadávané do centrálného registra. Podľa vyjadrenia ministerstva školstva bol centrálny register napojený na príslušné informačné registre verejnej správy. Kontrola reálnosti nahlásených počtov fyzických osôb (žiakov a učiteľov) do centrálného registra, bola podľa ministerstva školstva vo vysokej miere úspešná.

NKÚ SR identifikoval závažné nedostatky v oblasti preukázateľnosti nakladania s verejnými prostriedkami v škole v Hnúšti. Podľa informácií polície bolo identifikované fiktívne vykazovanie počtu žiakov a učiteľov zriaďovateľom školy.

Informácie získané na základe vykonanej kontroly v škole v Hnúšti indikujú možné **riziko nedostatočného prepojenia informačných systémov** ministerstva školstva s ostatnými informačnými systémami verejnej správy pri výpočte výšky normatívu. Uvedené **môže viesť k neoprávnenému vyplácaniu finančných prostriedkov** na vzdelávanie osôb, ktoré reálne neexistujú, prípadne existujú, ale v danej škole nikdy neštudovali.

Nakladanie s verejnými prostriedkami

Zriaďovatelia súkromných škôl a nimi zriadené školy nie sú subjektmi verejnej správy. Napriek tomu, že zákon ukladá súkromným školám povinnosť zostavovať rozpočet, **nemajú** tieto školy ani ich zriaďovatelia **povinnosť uplatňovať rozpočtovú klasifikáciu** a triediť tak príjmy a výdavky podľa ich zdrojov. V spojitosti s viaczdrojovým financovaním škôl je tak preukázateľnosť použitia verejných prostriedkov značne obmedzená. **Takúto legislatívnu úpravu hodnotí NKÚ SR ako nedostatočnú na zabezpečenie transparentného preukázania nakladania s verejnými prostriedkami.** Kontrolou dodržiavania zákonov pri hospodárení s verejnými prostriedkami boli vo viacerých prípadoch zistené závažné nedostatky.

Vykonanou kontrolou v súkromnej škole v Hnúšti boli konštatované závažné porušenia. Škola a jej zriaďovateľ boli pri kontrole **zastúpení jedinou osobou**, pričom **nebola predložená žiadna relevantná dokumentácia preukazujúca nakladanie s verejnými prostriedkami**. Pritom len v rokoch 2020 - 2022 **bolo škole zo ŠR poskytnutých 775 tis. eur**. Kontrolou ďalej bolo zistené, že tento subjekt vykazoval výrazne vyššie prevádzkové náklady na úkor mzdových nákladov (viac ako 60 % normatívu išlo na prevádzku) v porovnaní s tým, čo bolo určené ministerstvom školstva. Podľa informácií poskytnutých pri výkone kontroly bolo vykonaným policajným vyšetrovaním v tejto škole preukázané fiktívne vykazovanie počtu žiakov. Tým mohlo dôjsť k čerpaniu normatívnych finančných prostriedkov bez toho, aby bol vykonávaný výchovno-vzdelávací proces. Uvedená škola bola v čase výkonu kontroly vyradená zo siete škôl.

Príkladom zlej praxe pri nakladaní s verejnými prostriedkami bola škola a jej zriaďovateľ v Prešove. Keďže zriaďovateľ bol živnostníkom, systém riadenia a zodpovednosti bol sústredený **v jednej osobe**, pričom bol zriaďovateľom viacerých škôl a školských zariadení. Na ich činnosť mu v kontrolovanom období bolo z rôznych zdrojov (napr. ministerstvo školstva, VÚC, mesto Prešov) poskytnutých **viac ako 7,2 mil. eur**. Vykonanou kontrolou u zriaďovateľa a v jednej z jeho škôl boli zistené závažné porušenia zákona o financovaní škôl a zákona o účtovníctve. Zistené nedostatky mali vplyv na **preukázateľnosť účelu použitia verejných prostriedkov** a výsledky hospodárenia kontrolovanej školy.

Uvedený zriaďovateľ neúčtoval o prijatých transferoch zo ŠR, zasielaných na činnosť škôl v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti, pričom mu bolo v rokoch 2020 – 2022 **len ministerstvom školstva poskytnutých takmer 4,4 mil. eur**. Kontrolovaná škola účtovala o všetkých dotáciách a príspevkoch, ktoré zriaďovateľ poskytoval všetkým školám a školským zariadeniam v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti, čo malo byť predmetom účtovníctva zriaďovateľa. Navyše, škola nesprávne účtovala o finančných prostriedkoch poskytnutých zriaďovateľom tejto školy. Uvedené nedostatky bez toho, aby bola vedená rozpočtová klasifikácia alebo detailná analytická evidencia neumožňovali identifikovať, ktoré zdroje boli verejné a ako boli použité.

Škola navyše nevedla účtovníctvo ako celok, keď o svojej podnikateľskej činnosti účtovala samostatne. Výsledkom bolo, že škola vytvárala **dve účtovné závierky**, pričom **ani jedna neposkytovala verný a pravdivý obraz** o finančnej situácii účtovnej jednotky. Kontrolou boli zistené aj ďalšie porušenia zákona o účtovníctve, keď škola účtovala nesprávne výnosy z prenájmu alebo neúčtovala účtovné prípady v období, s ktorým časove a vecne súviseli. Kontrolou bolo zistené aj to, že **údaje v účtovnej závierke nezodpovedali skutočnosti**.

Uvedená škola mala uzatvorenú zmluvu o pôžičke s inou školou v zriaďovateľskej pôsobnosti svojho zriaďovateľa. Na základe tejto zmluvy v rokoch 2020 - 2022 prijala finančné prostriedky v celkovej sume 349 tis. eur, pričom o uvedenej sume účtovala škola ako o dotácii od zriaďovateľa, čo nebolo v súlade so zákonom o účtovníctve. **Takýto spôsob financovania školy je v rozpore so zákonom o financovaní škôl, ktorý presne definuje zdroje financovania súkromných škôl a účel ich použitia.**

Vzhľadom na zistené nedostatky a spôsob vedenia účtovníctva školy **nebolo možné jednoznačne identifikovať účel použitia verejných prostriedkov**, na ktorý mali byť použité, no taktiež nebolo možné rozlíšiť výdavky, ktoré boli hrazené z verejných zdrojov. **Závažné nedostatky pri vedení účtovníctva školy ešte zvyrazňuje fakt, že škola nemala povinnosť overovať účtovnú závierku audítorom.**

Nedostatky pri nakladaní s verejnými prostriedkami boli zistené aj v ostatných kontrolovaných subjektoch, keď zriaďovateľ neposlal všetky pridelené finančné prostriedky škole do konca roka a zároveň rozpísal účelovo určené prostriedky inej škole, ako určilo ministerstvo školstva. Taktiež bolo zistené, že **nebol dodržaný zákonom stanovený postup pri použití mzdového normatívu** na úhradu prevádzkových nákladov, či nedodržanie účelu použitia pridelených finančných prostriedkov. Zistené boli aj **nedostatky vo vedení účtovníctva a vykazovaní hospodárskeho výsledku** kontrolovaných subjektov. Formálne nedostatky boli zistené aj v zriaďovacích listinách škôl.

Kontrolou boli zistené nedostatky v účtovných závierkach v deviatich prípadoch. Školy ani ich zriaďovatelia nemali povinnosť overovať účtovnú závierku audítorom. Audit účtovnej závierky je zameraný na identifikáciu a posúdenie rizík významnej nesprávnosti účtovnej závierky, či už v dôsledku podvodu alebo chyby.

Vzhľadom na zistené závažne nedostatky v oblasti nakladania s verejnými prostriedkami, **NKÚ SR odporúča zavedenie povinnosti overenia účtovných závierok súkromných škôl a ich zriaďovateľov auditorom.**

Závažné porušenia, identifikované vykonanou kontrolou poukazujú na systémové nedostatky v oblasti financovania súkromných škôl a preukázateľnosti použitia verejných prostriedkov.

Špecifikom kontrolovaných subjektov bolo personálne prepojenie, kedy štatutár zriaďovateľa školy bol súčasne štatutárom, prípadne zamestnancom školy. Takéto personálne prepojenie nedokázalo zabezpečiť dostatočnú nezávislosť a objektivitu potrebnú pre nakladanie s verejnými finančnými prostriedkami. Uvedené malo vplyv na formálnosť úkonov vykonávaných zriaďovateľom voči škole a naopak, pričom legislatívna úprava v oblasti financovania škôl sa vo veľkej miere v oblasti „finančného riadenia“ a kontroly spolieha na zriaďovateľa. Dokumentácia súvisiaca s finančným riadením (rozpisy normatívnych prostriedkov, rozpočty škôl) mala formálny charakter, prípadne nebola vôbec vypracovaná.

Personálne prepojenie zriaďovateľa so školou vytvorilo neštandardnú situáciu aj pri schvaľovaní odmien. V niektorých prípadoch výšku odmeny zamestnancom školy (vrátane zriaďovateľa, ktorý bol v škole zamestnaný) navrhoval riaditeľ školy a ich výšku odsúhlasoval zriaďovateľ školy. Riaditeľovi školy odmenu navrhoval a taktiež schvaľoval zriaďovateľ školy. Takýto neštandardný postup mal za následok, že **previazanosťou rozhodnutí zriaďovateľa ako zamestnanca školy a riaditeľa školy** došlo v rokoch 2020 – 2022 k vyplateniu odmien v rozsahu 29 až 79 % z celkovo vyplatených odmien z normatívnych finančných prostriedkov trom, takto personálne prepojeným osobám.

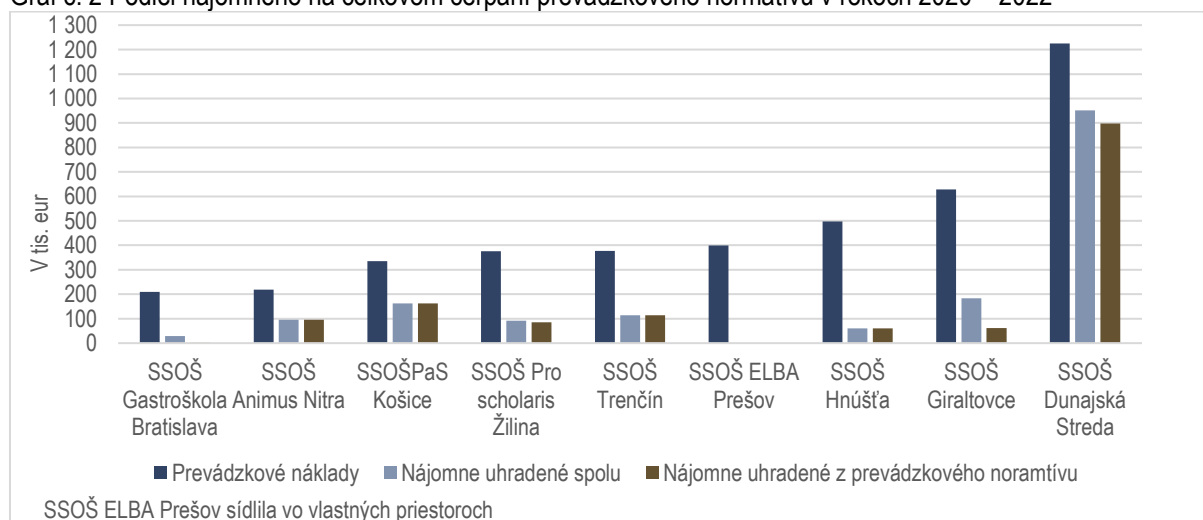
Školné

Zdrojom financovania súkromných škôl na úhradu nákladov na výchovu a vzdelanie bolo aj školné, ktoré majú školy použiť na rovnaký účel, ako finančné prostriedky pridelené zo ŠR, t. j. mzdy, prevádzku, učebné pomôcky a riešenie havarijných situácií. Sedem škôl vybralo v rokoch 2020 – 2022 školné v celkovej sume 631 tisíc eur, pričom školné sa podieľalo na celkových zdrojoch škôl v pomere od 1 do 14 %. **Neštandardný spôsob vyberania školného** bol zistený v prípade, keď „školné“ vyberal zriaďovateľ a nie škola. Takýto spôsob vyberania školného nebol v súlade so zákonom o financovaní škôl. Zároveň zriaďovateľ nekonal v súlade so zákonom o účtovníctve, keď príjmy zo školného neevidoval vo svojom účtovníctve.

Priestorové zabezpečenie

Kontrolou priestorového zabezpečenia bolo zistené, že okrem jednej školy boli priestory pre vzdelávanie zabezpečované formou prenájmu. Podiel výdavkov na nájomné na celkovom čerpaní prevádzkového normatívu sa v kontrolovanom období pohyboval od 2 do 78 %.

Graf č. 2 Podiel nájomného na celkovom čerpaní prevádzkového normatívu v rokoch 2020 – 2022

Zdroj: kontrolované subjekty

Prenájom budov vo vlastníctve zriaďovateľa bol zistený vo dvoch prípadoch. V jednom prípade bola celková suma nájmu za roky 2020 - 2022 viac ako 183 tis. eur, pričom z prevádzkového normatívu bol uhradený nájom v celkovej sume 62 tis. eur.

Škola s najvyšším podielom nájomného na prevádzkových nákladoch uhradila v rokoch 2020 – 2022 nájomné v celkovej sume 951 tis. eur, pričom z verejných prostriedkov bolo uhradených 898 tis. eur. Vlastníkom nebytových priestorov, ktoré využívala škola na účely zabezpečenia výchovno-vzdelávacieho procesu bol zriaďovateľ školy. Uzatvorené nájomné zmluvy **podpisovala za obidve zmluvné strany**, prenajímateľa aj nájomcu, **jedna a tá istá osoba, ktorá bola štatutárnym orgánom zriaďovateľa aj školy**.

Kontrola verejných prostriedkov

Systémové nedostatky boli kontrolou zistené aj v súvislosti s nastavením kontrolných mechanizmov. Systém sa v značnej miere spolieha na kontrolnú úlohu zriaďovateľa, pričom zároveň umožňuje jeho personálne prepojenie so školou. Kontrola zúčtovania nakladania s verejnými prostriedkami, vykonávaná školskými úradmi, mala formálny charakter. Iba porovnaním vykázaných čerpaných finančných prostriedkov s údajmi ministerstva školstva, bez kontroly účtovných dokladov, nebolo možné eliminovať riziko použitia účelovo určených finančných prostriedkov mimo stanovený účel.

Uvedené bolo potvrdené aj zistením nedostatkov v predkladaných správach o hospodárení, resp. súhrnných správach predkladaných zriaďovateľom. Tie boli zo strany školského úradu akceptované napriek tomu, že kontrolou NKÚ SR boli zistené chyby, ktoré bolo možné identifikovať bez účtovných dokladov len, formálnym posúdením náležitostí predloženej správy o hospodárení.

Zriaďovateľ napríklad v súhrnnej správe a príslušnom výkaze uvádzal aj údaje, ktoré nesúviseli so školou, napriek tomu boli školským úradom akceptované. Na druhej strane nepredkladal údaje za iné školy a školské zariadenia bez toho, aby boli tieto správy školským úradom požadované. **Údaje uvedené v jednotlivých výkazoch škôl tohto zriaďovateľa aj bez kontroly účtovných dokladov indikovali riziko nakladania s verejnými prostriedkami v rozpore so zákonom o financovaní škôl.**

Taktiež bolo zistené, že údaje vykázané v správe o hospodárení školy neboli v súlade so skutočným čerpaním finančných prostriedkov. Predkladané správy o hospodárení javili znaky formálneho vykazovania použitia finančných prostriedkov podľa evidencie ministerstva školstva. Bez dôslednej kontroly účtovníctva nie je možné overenie vykázaného nakladania s verejnými prostriedkami. Nedostatky v správach o hospodárení boli zistené celkovo v siedmich školách.

Podmienkou pridelenia finančných prostriedkov pre súkromné školy bolo predloženie správy o hospodárení školy za predchádzajúci rok prostredníctvom zriaďovateľa školy školskému úradu. Vzhľadom na personálne prepojenia kontrolovaných zriaďovateľov a nimi zriadených škôl nemal tento legislatívou stanovený „kontrolný mechanizmus“ žiadny význam, čo preukázali aj nedostatky zistené v správach o hospodárení.

Zlyhanie takto „voľne“ nastavenej kontroly potvrdil prípad školy v Hnúšti, kde boli každý rok predkladané správy o hospodárení. Zriaďovateľovi boli každoročne poskytnuté verejné prostriedky zo ŠR, pričom vykonaná kontrola preukázala závažné nedostatky, kedy nebola preukázaná existencia vedenia účtovníctva alebo akejkoľvek evidencie nakladania s verejnými prostriedkami zriaďovateľom ani školou. Vykonaná kontrola poukázala na riziko čerpania finančných prostriedkov zo ŠR, bez toho aby bol zabezpečený účel ich použitia. Uvedené potvrdzuje aj návrh na vyradenie školy zo siete škôl, podaný hlavnou školskou inšpektorkou, na základe ktorého bola škola v čase výkonu kontroly vyradená zo siete škôl.

(Ne)transparentnosť pri nakladaní s verejnými prostriedkami

Kontrola nakladania s verejnými prostriedkami pomáha vytvoriť vhodné podmienky a posilniť očakávania, že sa s verejnými prostriedkami bude nakladať hospodárne, efektívne, účinne a v súlade s legislatívou. Verejná kontrola nakladania s finančnými prostriedkami je dôležitá aj v tom, že poskytuje štátnym orgánom a širokej verejnosti informácie a nezávislé nestranné hodnotenie toho, ako sa hospodári s verejnými zdrojmi.

Kontrolnou akciou boli zistené osobitosti legislatívneho procesu pri nakladaní s verejnými prostriedkami v podmienkach súkromných škôl, keď absentuje legislatíva, ktorá by zabezpečila transparentnú a verejnú kontrolu použitia verejných finančných prostriedkov.

Financovanie súkromných škôl je rovnaké ako pri verejných školách, napriek tomu však súkromné školy, financované zo ŠR, nemajú rovnaké povinnosti v oblasti zverejňovania. Kontrolované školy nezverejňovali žiadne objednávky ani faktúry. Zmluvy boli zverejňované len v centrálnom registri zmlúv, kde táto povinnosť vyplývala obidvom zmluvným stranám, pričom samotné zverejnenie bolo zabezpečené vo väčšine prípadov druhou zmluvnou stranou.

Záver

Legislatívne ukotvenie súkromných škôl a ich zriaďovateľov v systéme financovania regionálneho školstva vytvorilo podmienky, v ktorých nie je možné preukázať hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť pri nakladaní s verejnými prostriedkami.

Nastavené podmienky nakladania s verejnými prostriedkami v tejto oblasti hodnotí NKÚ SR ako nedostatočné a poukazuje na potrebu stanovenia jednotného a transparentného systému financovania škôl.

Kontrola identifikovala potrebu zavedenia účinných kontrolných mechanizmov pri nakladaní s verejnými prostriedkami v oblasti financovania súkromných škôl aj vzhľadom na nevyhnutnosť konsolidácie ŠR.

Kontrola hospodárenia s verejnými prostriedkami bola zo strany príslušných orgánov vykonáva len kontrolou predložených správ o hospodárení bez účtovných dokladov. Takýto spôsob vykonávania kontroly použitia verejných prostriedkov neumožňoval poskytovateľovi zabezpečiť kontrolu nakladania s verejnými prostriedkami takmer v žiadnom rozsahu.

Deviatim kontrolovaným školám z celkového počtu 236 súkromných škôl bolo v roku 2022 poskytnutých zo ŠR takmer 5,7 mil. eur. Napriek tomu neboli zo strany príslušných štátnych orgánov vykonané kontroly účelu použitia finančných prostriedkov pridelených zo ŠR. Úzke personálne prepojenie škôl a ich zriaďovateľov v spojitosti s formálnou kontrolou vyúčtovania zo strany školských úradov ponechali tieto subjekty hospodáriace s verejnými prostriedkami de facto bez kontroly.

Takáto legislatívna úprava bez dostatočných kontrolných mechanizmov vytvára riziko neoprávneného čerpania verejných zdrojov, čo bolo potvrdené vykonanou kontrolou, keď v jednom prípade zriaďovateľ a škola za obdobie niekoľkých rokov vykazovali fiktívnych žiakov, na ktorých takto poberali normatívne finančné prostriedky.

Napriek tomu, že kontrola NKÚ SR nebola zameraná na kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu, zistené nedostatky indikujú riziko nedostatočnej úrovne výchovno-vzdelávacieho procesu. Uvedené riziko podčiarkuje aj to, že od roku 2016 bolo z dôvodu zistených závažných nedostatkov vo výchovno-vzdelávacom procese hlavnou školskou inšpektorkou podaných pätnásť návrhov na vyradenie súkromných škôl a školských zariadení zo siete škôl.

Reakcia kontrolovaného subjektu

Kontrolované subjekty nevzniesli námietky voči pravdivosti a preukázateľnosti kontrolných zistení. V zápisnici o prerokovaní protokolu sa kontrolné subjekty zaviazali prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a informovať o tom NKÚ SR v stanovených termínoch. NKÚ SR bude plnenie týchto opatrení následne monitorovať.

Kontakt

Najvyšší kontrolný úrad SR

Priemyselná 2
824 73 Bratislava 26
☎ +421 250 114 911
✉ info@nku.gov.sk

EDUKACIA – AMARO DROM

Grösslingova 25
811 09 Bratislava-Staré Mesto
☎ +421 902 164 275
✉ melindaadamova@gmail.com

Kultúrne združenie občanov rómskej národnosti Košického kraja, n. o.

Jegorovovo námestie 5
040 22 Košice-Dargovských hrdinov
☎ +421 917 506 610
✉ irenaadam@centrum.sk

Centrum vzdelávania ANIMUS, s.r.o.

Dlhá 853/28
949 01 Nitra
☎ +421 903 702 930
✉ nitra@animus.sk

K.B.REAL, s.r.o.

Dukelská 31
087 01 Giraltovce
☎ +421 915 941 293
✉ skola.kusnir@gmail.com

Ing. Emil Blicha - ELBA

Palárikova 26
080 01 Prešov
☎ +421 907 706 859
✉ emil.blicha@elbaci.sk

Občianske združenie AMOS Trenčín

Pod Sokolicami 14
911 01 Trenčín
☎ +421 918 940 698
✉ ssos.tn@centrum.sk

VOCATIO, spol. s.r.o.

Zelená 6032
929 01 Dunajská Streda
☎ +421 31 55 27 167
✉ skolads@skolads.sk

Súkromná stredná odborná škola

Francisciho 372
981 01 Hnúšťa
☎ +421 902 164 275
✉ ssos.hnusta@gmail.com

Súkromná stredná odborná škola pedagogická a sociálna

Požiarická 1
040 01 Košice-Juh
☎ +421 55 79 94 577
✉ spark2005@centrum.sk

Súkromná stredná odborná škola ANIMUS

Akademická 4
949 01 Nitra
☎ +421 903 446 185
✉ riaditel@animus.sk

Súkromná stredná odborná škola

Dukelská 33
087 01 Giraltovce
☎ +421 918 340 777
✉ ssosgiraltovce@gmail.com

Súkromná stredná odborná škola ELBA

Smetanova 2
080 01 Prešov
☎ +421 51 77 14 999
✉ odborna@elbaci.sk

Súkromná stredná odborná škola

Zlatovská cesta 35
911 05 Trenčín
☎ +421 32 74 32 135
✉ ssos.tn@centrum.sk

Súkromná stredná odborná škola s vyučovacím jazykom maďarským – Magyar Tannyelvű Magán Szakközépiskola

Neratovické námestie 1916/16
929 01 Dunajská Streda
☎ +421 31 55 20 359
✉ skolads@skolads.sk

Pro scholaris

Matičné Námestie 2847/3A

022 01 Čadca

+421 902 930 201

milata.tomas@gmail.com

Súkromná stredná odborná škola Pro scholaris

Hlavná 2

010 09 Žilina

+421 902 930 201

riaditel@soaza.sk

Gastroškola s.r.o.

Ipeľská 7

821 07 Bratislava-Podunajské Biskupice

+421 903 464 666

vaneek@gastroškola.sk

Súkromná stredná odborná škola - Gastroškola

Bieloruská 1

821 06 Bratislava-Podunajské Biskupice

+421 24 52 48 799

škola@gastroškola.sk

Zoznam použitých skratiek

Centrálny register	Rezortný informačný systém pre vedenie Centrálného registra
Ministerstvo školstva	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
Sieť škôl	Sieť škôl a školských zariadení Slovenskej republiky
SSOŠ	Súkromná stredná odborná škola
SR	Slovenská republika
Školský úrad	Regionálny úrad školskej správy
ŠR	Štátny rozpočet
VÚC	Vyšší územný celok
Zákon o financovaní škôl	Zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov
Zákon o účtovníctve	Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

Prílohy

Obrázok 1 Zdroje financovania a ich transfer v roku 2022 v kontrolovanom subjekte

